

Pridplata
na cilu god 1 fr.
na pol. god. 50 n.
Za stranu zemlju
1 fr. 25 nov.
Izlazi svake dru-
ge nedilje u
Četvrtak.

BUNJEVAČKA I ŠOKAČKA VILA.

List za politiku pouku, zabavu i gazdinstvo.

Oglasi se prima-
ju po navadnoj
cini. Rukopisi ne-
ka se šalju u na-
plaćenom pismu.
Dopisi bez podpi-
sa se neprimaju,
a nijedni se ne-
vraćaju.

God. IV. U Kalači.

U Četvrtak 15. Sičnja. 1874.

Broj 2.

U O Č I V I E N Č A N J A.

Mladjahne onkraj šumice,
Gdje romoni rieke šum —
I duž plaka livadice —
Uzvišeni stoji lum.

Crkvice se tu uzdiže,
Krasan miran božji dom,
Rod hrvatski gdje prisize :
Viernost, ljubav Bogu svom.

Tamo grede mladih dvoje
Oblieta ih ljubve čar ;
Prepletoše ruke svoje,
A na licih lebdi žar.

Liepa dieva oslouila
Na rame se dragog svog,
Tiho pita riečca mila :
„Kada će nas spojiti Bog ?“

Dragoj milo zbori junak :
„Željui eto tu je čas !
Sutra dok ograne danak
Vienčati će paroh nas“

Oko srca dieve vije
Gujezdo dvojba — grozni strah.
Čuvstvo svoje jedva krije,
Što joj guši prsjuh dah.

Plaha čvršće se privine
Vjereniku dragom svom ;
Suzne oči k njemu vine —
Užas neki vlada sujom.

„Tužna slutnja mili Stanko !
Tišti svjedjer prsa mi,
Da s' vratio doma Marko
Govore po selu svi.

Sječašli se grožnje strašne :
Vratit ću u zajam čast
Što mi ubi brata lane —
Ma ja moro i sam past !“

„To je što ti rumen uze
Sa krasnoga lica tvog ?
Bez sjajnosti oči suze
Tavne ko iznutra gor ?“

Nekini se oj Milice !
Zbog takovih babjih viest,'
Tko t' nahudi — nemilice
Usmrtil ga ova piest !

Što se bojiš razbojnika
Suvišan je strah taj sad,
Jer će dugo hajduk Marka
Veseliti uze hlad !“

Tek izreče — puška grunu —
Zrakom prodre tužan vaj :
Mrtav Stanko zemlji sunu —
Milka jeca pomagaj !

Još osveta hajduk Marka
Izpunjena nije tim :
„Zaručnico ! uz tvog Stanka
Vjerolomna, — umri šnjim !“

Pokraj puta ka crkvi
Vidiš novi mrtvih stan,
Skupa ovdje zaručni
Uživaju vječni san. Spjevao Br...

OBĆINSKI POREZ.

Da ljudi raznišljaju sami od sebe i po sobi bi vidili kuda se troši onaj novac : koji se pod imenom obćinske daće raspisiva. Ta svaki član obćine ima oči da vidi u obćini Popa, i učitelja, barem kao pivača, ako ga je mama kadkod opravila da ode u crkvu i školu.

Svaki član zna da ima u obćini bilježnika, ako ne drugčie, barem onda : kada mu babo iz njegovu stada odnese na uskrš jaguje, a na božić prase.

Svaki pozna birova ako ne drugčie barem onda kada ga vija s divana, ili iz mijane posli devet sati.

A tko nebi pozno poglavare eškute, starešine, podabrane obćinske poglavice ? ta ako ih nebi vidio u prvoj stolici na svetoj Misi, i pridiki — jerbo oni valjda misle da je baš onda vrieme da viečaju ob onomu, što znadu i neznadu, sigurno je ih vidio, kad su mu došli prid kuću, da mu za dugujuć državnii porez skinu koto s porisla, u kojem se varile šunke i hrebri priko poklada. Latove i male birove tko nebi pozno po šarenoj haljini, pozno bi ih, kada ga tiraju da vozi solgabirova ili da prikopava drumove, da kad naidje kiša da kola boljma zapadaju.

Hodažie, ili subaše čikoše i govedare pogodjene da kretno i nepokretno dobro čuvaju poznadu mladić dobro, ta vidili su ih kada su konje uvadjali u zabranu, i kad su im tikvu vina, ili šestak pružili, da su očima zažmirili. Obćinske bikove i angire i najmanje diete pozna, ta ako se nadje koji muž u obćini koji se privaljiva priko plotova — tomu u mah nadiju tako ime.

Netriba ni napomenit, da je svatko vidio crkvu ako ne

izbliza barem iz daleka kad je stado kući tiro — i toran opazio, a plebanu i škulu, barem onda : kad su ga pozvali da pisak ciglje nosi ili malter pravi. Ta obćinari su to davno izkusili : da je njihov dužnost crkvu plebanu, i škulu, ako ne zidjat a ono krpit a svakojako kolski i ručni poso obavljat. A tko nebi opazio jarko, u obćini napravljene, ta barem su mu pripovidili, da se ovaj ili onaj u njegov zavalo, kada se je punom glavom iz krčme izteturao, čuprie, mostove, ni je moguće da nije opazio — ta koliko je puti naišo uvijek ga je strah prošo, da se ne strovali. Sreća bi bila da nije bolesti, al kad ova napauć čovieka, onda moli liečnika, baš ako bi ovaj i židov bio, da mu pomogne, no ako neprije a ono ga pozovu kada već babi dodje duša na jezik, da im sigurno kaže : hoćel posli kojeg časa izdahnit, jel nikoji put se boje da neozdravi, dakle onda vide liečnika i dieca, a momci se i onda s njime upoznadu : Kada bi ga radi bili skloniti, da im potvrdi, da nisu za vojničtvo podobni. No rodilja hvala bogu još ima i u nas prilično dakle žene poznadu obćinske primalje — babice — žali bože što ih danas kad i kad potraže i djevojke.

Nevolja nesreća nezahvalnost neizbiva ni iz jedne obćine, dobro bi bilo da naši mladi neizkuse da ima stari i mužki i ženski, kojima mlada doba ništa nije za starost ostavila. Dobro bi bilo da mladji nevide kako gdjekoji sinovi i kćeri nemaju milosrdja prema svojih roditelja, već se ovi potucaju od jednog do drugog plotu, dakle svi znadu da ima u obćini kuća ovakih nemoćnikah, gdje se otaru suze po nesgodi iztiskane, i pokrije sramota nezahvalnosti, pak se prihranjivaju stari nemoćnici, ili bolestnici, jerbo su ovake kuće navadno skopćane. Ovamo je sinčića ili kćerku nana više puta slula, da odne se

starim što je od užine ili večere dobra zaostalo, ili da im pri-
nese staru haljinu novom kod kuće zamijenju.

Kažu da sunce sjaje na nebu, sbog one ljubavi, skojom
Bog prati na svietu sirotčad, riedko je ulice a nije baš obćine-
koja nebi višo mužki i ženski sirotčadi brojila, za ove je obćina
zajedničku kuću sazidjala, tamo se oni hrane, odivaju, i on-
dud polaze škulu i kad odraztu izalaze na zanat, ili poljodil-
stvo. Koje diete nebi poznavalo ovu kuću? nad kojom odsiva
ljubav sdilam milosrdja cile obćine, ta matere sve se nadmet-
ju, da koja će šta boljeg u ovu poslati, i to uvijek po svojoj
kćerki ili sinčiću, kada im uvijek pred oči stavlja : da Bogu bu-
du harni, što im otac i mama žive; jel dosta su nesrični oni u
zavodu veé i zato : što nemadu otea da ih po glavi pogladi, a
ni matere koja da ih poljubi. Kad joj dieca što sladka voća
dobiu, u ma ih opozori: da i u sirotište odnesu jel se veé sutra
može sgodit, da i vi može te vašeg otea ili majku izgubit, pak
neće te naći ko da vas izljubi.

Bog je tako htio pak to neće nitko drugćie opraviti, da je
u svakoj obćini barem dva diela bez zemljakah, koji si na tud-
joj njivi moraju kruh i odielo zavridit. Al bog je lćio baš da
se ovi i najboljma spore i diecu najzdraviu radjaju; no poklem
se sgadja nesrića, ako se omanja dieca na samo kod kuće os-
tave, zato je mudra obćina načinila jednu kuću, kuda matere
prije nego što odu na polje uvedu diecu, s komadom kruha, da
iztrajaju priko dana, gdje ih najmljene žene zabavljaju, ili baš
ih i namioštjeni učitelji sigrom poučavaju na dobre stvari, ne-
ma dakle dietetā, koji ćuvarnicu nebi poznavao, siroma je ta-
mo mnoge dneve provadjo; a onaj zemljak je mnogoputa sa
svojom materom jila i voća unasao.

No poklem ni dojlja nije od rada iznimljena, jel kruva
trieba svima jisti, i svima se u haljinu zaviti, što sve nisu
kadre same dvie ruke zaslužiti, dakle plemenita obćina je za-
vela i obću dadiljnicu, kuda doilje prije začeta rada unasaju
svoja ćeda, gdjeih obćim troškom umiestjene dadilje primaju i
priko dan hrane i čiste, naravno da na ovake zavode bogati u
svojima oporukama svote manje ili veće ostavljaju, po razmirju
svojeg dobarca; jel bez ovako ostavštine nipošto nijedan nebi
umro, jerbo se blagosovu vrhu svoje diece nebi nadao; ipak
sve to nedotiće veé obćina u svojem troškovniku i ovom zavodu
nadomeće.

Nijeli istina da ovamo više netriba veé dva oka da vidi-
mo, i dva uha da ćujemo? pak evo da znamo kuda se obratja
onaj porez : koji se pod imenom obćinske daće kupi. Al žali bo-
že kod nas ima još i takvi domaćina, koji misle poput njegdaš-
nji omanjih vlastelinah ugarski ili mesarah. Oni ćinovniku, a
a ovi kalfi nisu platjali išta, veé kakono veli madjar : szabad
lopaš, naški što ti oči vide da ti ruka neostavi. Onda nije ćudo
što neznamo šta se ćini s onim novcem : što ga u blagajnu ob-
ćinsku platjamo. Ta poznavali smo ne jednog bunjevca,
koji je mislio : da je svakog u kući zadovoljio, — ako je udu
svakom svakdašnju haljinu nabavio, naravno daje vidio da se
i svećana navlaćti, al to mu nikad nije palo na um da promisli :
odkud se ova nabavlja; dakle on nikad nije znao da i mama i
snaša otvaraju hambar, i mećeve izvlaće da židovu naknade
svećanu haljinu, ta o ćeg su obogatili u slavenski selih žido-
vi? Babo se onda samo kršio i krstio, kad je prolićem iz hamba-
ra sve do zrna nestalo, i kruh kupovat triebovalo; al i onda je
babo lin bio razmišljat, kako je moguće bilo da je hambar prije
izdao no što je nova litina prispila? No kad je taj babo lin raz-
mišljati kuda je zrno iz hambara izteklo — to bi smioni ćo-
viek bio, koji bi smio želit : da se on razmišlja, kuda je koja
seonska krajcara iztekla; on buduć se je više puta sgodilo :
da je i jedan i drugi blagajnik u obćini postrado, i za sobom u
nesriću i bilježnika ili valjda ovaj onog povuko, njemu je po-
godnie govorit : da nove koje se u obćinu unasaju potroši bi-
rov i bilježnik, eto seonskog umovanja. Ovo da se priokrene i
mozag razbistri, valja da poglavari srom i dušom nastoje : da
se dieca u škulu izkupljaju, pak onda i oni i popo svestrano i
sviestno nadziru, da i učitelj svoju dužnost sveto izvršava. Jel
drugćie će se na svima osušit : da su oni obćinske guje koji
sve ono progutaju, što na radinje i posjednike poreza razpisi-
vaju.

Što rekosmo o državnom porezu to bi nam valjalo ponoviti,
i ob ovom, ako ga na vrieme neplatjate, silujete obćinu : da se ovaj
na vašoj glavi umnožava, jel obćina mora da troši na svoje po-
glavare ćinovnike, službenike, zavode, sgrade, ćuprie, i kad nema,
mora da zajma, i kamatu vašem porezu nadometje. Onisu dak-
le pravi obćinski izdajice, koji porez obuztavlja, oni su naj-
veći zlotvornici jerbo njima trieba zapisat : Što ćinovnici ili
službenici obćinski nedobivaju svoju platju na vrieme, veé svo-
je pripoznanice moraju uzaloživat kod židova, pak se tako dvo-
stručno odkrujiva njihova platja, jedno što im se na rovaš ku-
povano skuplje daje, drugo što im za ulaganje kamatu valja
naplatjat. Ova tužba idje Bogu i viće k nebu, pak se vriedno
uvrstja medju 4 u nebo vapijuća griha. Ta trieberi većeg i
grdnieg grieha, nego zaustegniti siromahu ćinovniku i službe-
niku obćinskom svoju gorko zasluženu platju? A ustegnuvaš
kad razpisan porez u vrieme neplatjaš.

A poklem ga ipak moraš platit dakle bez svoje koristi,
štetu na nosiš obćem dobru što više oštećivaš i sebe, i obćinu,
i sve ono što obćinu dvori i služi. Najveći je dakle prijatelj i svakog
pojedinig člana obćine, i svake obiteli obćinske — koji poznavajuć
u koje dobo sabiraju posjednici i radnici svoje privride, pa bez mi-
losrdja pobire porez obćinski, drugo onoje najmudrii poglavica :
koji nijedne dlake nepopuštja od onog štoje obćinsko, jerbo on-
da uvijek svima štete nanosi. Onoje najumjetnii ravnatelj obći-
ne : koji svašta što može novac za obćinu donieti, to sve u
zakup daje. N. p. birte, sajmove, trgove, djubrišta — pak na-
dzire : da se svi oni kazne novcem, koji naredbe obćinske pri-
stupljaju, i ova se globa na boljak škole ili drugi zavoda
javnih sabira. Srićna obćina koja gleda da ovake starešine bi-
ra, a 10 puta nesrićna, koja na izbiri gleda koji se znadu u
društvi ulagivat. Ovaka obćina mora da posrne i u privatnom
i u javnom posjedu. Na izbiri pametan i sviestan ćoviek ne-
dozvoljava, da s našim glasom vlada grlo veé razum.

D O P I S I.

A l j m a š. Košto pojedini ljudi isto tako i narodi se oti-
maju za život; i koji u ovoj borbi iztakne više umietnosti zna-
nosti, taj će sigurno pobjediti, od počela svieta su bivale ovake
borbe, i njihove posledice bilesu jednake po nadvladane, koji
ako nisu poginuli, a oni su zasuznjeni bili. Nije drugćie ni da-
nas po nadvladane, oni moraju primit ulogu službenićku. Neću
da govorim o borbi gdje se gvozenim oružem krv proliva, prid
mojim očima hlebdí borba koja se vodi na polju znanosti,
umietnosti, trgovine, obrta rukotvorja, i poljodilstva, riecju na
polju dusevnom i tvarnom. Nitiću pokušat uvesti naše ćitaoce
u vrvu ove borbe, da im se otvori prizor borenja, pojedini, i o-
boteli jednog i drugog naroda, jerbo je ovo veoma mućan poso-
kog niti ja vršiti, niti moji štioći gledati imadu strpljivostju.
Mislim da će dovoljno biti : ako svnem gled moji ćitateljah
na Baranju, Baćku Banat. Slavoniu i Militariu i nesmiem da
napomenem da me bol nebori. Srbadia, šokadia i bunjevština
svagdi je zemljom vladala, a da sad nije tako o tom mislim da
nedvoji nijedan srblijn, bunjevac, ili šokac : niemac na sve
strane podiže svoju glavu, on kupuje zemljišta, on se useljava
u slavenska sela, i slavene iz ovih iztiskava. Koji ginu brojom,
i imetkom. Ovdé mi nije namira iztraživat uzroke, ovog nemil-
log prizora, veé samo primetit : da švabo štedi, kada slaven
razsipa, da švabo njeguje plod svoje ženitbe, kad slaven ovaj
smatra kano teret braka, da švabo neumorno radi kada slaven
sladak divan zavodi. Da su švabske škole barem priko zime
pune, kada se slavenska dieca oko peći povaljavaju. Ovamo
netriebla mudrovanja ni razlaganja, kad se ono svaki dan po-
navlja prid našima očima, što nam roduljubna srea razcviljiva,
da kuće i zemlje slavenske nastupljivaju švabi. Ja nisam nji-
hov zlotvor, al nemožem zatajat da me sree, boli, kada vidim
da se i tamo veé uvuko švabo — gdje mu prije ni klijé nije
bilo, ćista šokaćka sela, veé su im nidra otvorila — i neće
mnogo vriemena triebat, pak će nemština većinom postati. Al
kako nebi, kada se švabo otima za onaj život, od kog slaven
sve jednu po jednu žicu kida. U selu šokaćkom M. ima 1500
šokacah, i 500 švaba, onina je mnogo dvie škole, a ovima nije

dostačila, jedna, već sad kane i drugu otvoriti, dakle kakav bi to bio prostak, koji nebi uvidio : da će švabo na skoro otet život šokeu u selu M. Al se nemojmo tomu čuditi kad se za sva- bu stara G. Bismark, brine Gr. Andrašya riečju i pruska i Austrougarska, kada se za siroma slavena, ni pop ni učitelj već samo jedini Bog brine, al skoro će ga već i Bog ostaviti, premda slaven kako se gubi u svih svojih sila, tako propada iz njegove družine i nabožnost, to znače kod rusa nihiliste, a kod nas nazareni. Ljudi Bratjo, osvistite se dok je za dana, da ostanete u životu, jel će nastat noć kada gazduje smrt, i puni grobove. Stari rodoljub.

PAGANINIJEV DRVENJAK. *)

Ponasio : St. K.

Bijaše u rujnu god. 1832, kad je čitav umjetnički svijet u Prizu nekoga jutra veoma neugodnom i žalostnom viesti zatečen bio. Njeki list naime donese tu viest : da je Nikola Paganini, najvještiji umjetnik na guslah, koga je svijet ikad vidio, na koncu jednog od onih glasovitih koncerata, u kojih je on kao najsajjnija zvijezda pozornost drugih na se obraćao, najednom jako obolio. Ta viest bijaše zaisto istinita. — Veliki taj umjetnik imao je popustnu groznicu koja obično mršave ljude, koji mnogo duhom rado često napada. — Liečnici mišljahu, da će Paganini, pošto već sasma omršavio bijaše, dugotrajnoj sušici teško odoljeti. Stoga mu čim veći mir i strogu dijetu preporučise.

Drugi dan, kada je bolest njegova obćinstvu po novinah poznata bila ; nalazio se je već u glasovitoj njekoj posebnoj bolnici izvan grada Pariza. Zavod taj se je zvao Villa Lutecijanska i bio je za ono vrijeme stoga na glasu : što su mnogi boljari i velikaši utočišće u njem tražili. Imao je sve moguće udobnosti i sastojao se iz više sgrada, za kojimi se dražestan vrt sa prekrasni, mi sjenicami i dosta velikim ribnjakom pružao. Osim toga imao je još tu prednost, da je bolesnik u pravom smislu slobodu uživati mogao. Svaki je živio, kako mu se je mililo ; mogao je ili u zajedničkomu blagovolištu ili u svojoj sobi blagovati. — Na večer se skupe prijatelji vesela razgovora ili kartanja u dvoranu ; komu se opet više čisti zrak milio, taj je imao vrt sa prekrasnim dražestnim sjenicami i šetalisti na razpolaganje, dočim su miroljubivi od bučnoga društva udaljiti se želeći, mogli u svojih sobah mirno svoj život spro- vadjati.

Paganini bijaše skrovite i tihe naravi, najradje je sam za se živio ; više još nego to mu je već bolest tako naravi bila, da je morao u svojoj sobi med 4 zida samotnan život voditi, da od buke u zabavnih dvoranah se nalazeće poštedjen bude.

Nu ova njegova samoća i skroviti život nebijahu većemu dielu ostalih bolesnika po čudi, jer su želili, imajuć takvoga umjetnika u svojoj sredini, šnjim se okoristiti i razveseliti, te kad ga većinom vidili nisu, počеше se razni sudovi o njem za ledji mu prosipati, koji su smiešni i preziranja vredni bili.

Bilo je napose 4 ili 5 starih gospoja, koje su si za zadaću uzele, značaj bolesnoga umjetnika svakim danom prorešetati. „Jesteli taj velem već vidjele, predrage moje?“ — reče jedna. „Ako niste, to baš nije vjerujte mi velika šteta. Podpu- ni je medjed. Za nikoga nema ni malo pozornosti te neprogovori s nikim ni rieči. — Pa ako se kadkad i usudi u naše dru- žtvo, tada se sakrije u najskrajni kut sobe ili traži najzabitnije mjesto u vrtu pa kao divja zvier svakiput pobjegne, kad mu se tkogod približi. Ako je to udvornost ili pristojnost, onda ja zbilja sama neznam učem ista sastoji.“

„Ah ! ta zar vi zbilja toga neznate?“ reče njeka druga. „Uzrok svemu tomu je njeka tajna stvar. Jer zašto bi on tako žalostno i nesretno živio ? — Možda kakova ljubovna splekka, ta vi me već razumijete, o kojoj se nipošto ni slova progovoriti nesmije.“

Zlo ste pogodili ! o tom ni spomena nema,“ reče treća

koja je dakako sebe za najbolje obavieštenu držala. „Paganini Vam je škrtica, to je živa istina, koja nikomu tajna nije. Ta sjećate li se samo posljednjega koncerta na korist siromaka, koji su kroz potop čitavo imanje svoje izgubili ? Paganini nije na nikaki način htjeo pri istomu sudjelovati ; a zašto ? Jer si je jednom preduzeo, da neće više za blagotvorne svrhe svojom umjetnošću na javnost stupiti. Ali čemu to sve ? Promotrite samo lice toga čovjeka, pa šta Vam se vidi ?“

Pri tom je stvar ostala. Ova ljubezna odkrića ženskoga oštroomja, koja zu bez ikakoga temelja izmišljena, budu od tih razsudnica ćudorednosti odobrena i za živu istinu držana. Ne- v nim putem dođu i do ušiu Paganinijevih. — Pitati će tkog- od od čitatelja kojim putem ? — Možebit da mu je od istih starih gospoja uходом bila ?

Sa svim tim što su se kod stola i u zabavalištu proti nje- mu uvredljivi govori vodili nje Paganini u svom načinu živ- ljenja u Villi Lutecijanskoj ništa promjenio. Kao i dosad je za se živio, sam se po sjenastih drvoredih šetao. Čitanjem nekog svežica starih listova, koje je pročitavši opet izvovio čitao, — probavio je samotno vrijeme. To bijahu jedini prijatelji bolest- noga umjetnika.

Pod blagotvornim uplivom mirna sna i tiha pravilna ži- vota oporavio se Paganini malo po malo. Kada pako o sasma osamoćenomu životu našega umjetnika govorimo, tad prečera- vamo. Sjajni njeki sunčani trak pao je ogrievajuć i razsijelji- vajuć tamno jednostavnost Ville Lutecijansko. Imao je jednoga prijatelja, jednog jedincatog — Louisettu. *)

Tko li je to ime nosio ? — Louisetta bijaše živahno liepo djevojče, plavka, imala je glas kao zvono. Služba joj je u zavodu bila bolesnikove dvoriti. Oštro oko Paganinijevo ju u brzo opazi te na svoju naročitu želju ju dobije izključivo za svoju podvorbu.

Ona mu bijaše sa svom dušom odana, a on je i njoj sto- ga osobitu dobrohotnost i prijateljstvo izkazivao. Svakoga jutra kad bi mu doručak doniela, pripoviedala bi mu posebnosti sta- novnika Ville a napose onih, skojimi se je ona sama već upoz- nala bila, a osim toga bi mu na njegovo veselje pripoviedala sve, što se onaj dan govorilo, osobito razgovor onih 4 starih gospoja. (sliedi.)

PUKU ZA POUKU.

(od bb.)

Pokle sam nekoliko najobičnijih domaćih liekova naveo, mnijem da neće biti suviše, ako na neke posebne bolesti predjem i od prilike razložim, kako bi se tu na dotičnih boles- tih bolujućim dalo boli olakšati, ili dapače sasma odstraniti. Zato počmimo s priekimi ili naglimi nezgodami, da vidimo, kako bi se svrsi najshodnije otim nesretnikom poći dalo.

A.) Kod onih, koji su otrovani : Sičanom ili mišomorom.

U ovom slučaju treba jako mnogo mlieka sa žutaujkom piti, uzeti štogod na bljuvanje, ili si ovo umjetnim načinom proizvesti, kao n. pr. meh kim percem namočenim u ulju grlo podraživati. Osim toga pije se sapunica, čaj od lana slieza (aj- biš), sladorna i medena voda, i to u znatnoj kolikoći, što dok neko vrijeme postoji u želudcu treba povratiti i opet piti, ter tim načinom si želudac od ubitačna gosta lišiti.

Bunjkom otrovanim daje se puno sirćeta piti, zatim štrcaljku ili klištir, načinom već rečenim, sastojeći iz 2 diela u mekinjah prokuhane vode i 1. diela sirćeta.

Olovom otrovanim tre se i obmaća truh kakvim ulja- stim, mastnim, pjenastim u obće umekšavajućim sredstvom, u nutar pako daje se puno sladorne vode.

Ako je otrov od pokvarenih kobasica, ili masti, može se uzeti limunska soka u vodi, da pače više put se je uspješnim pokazalo udisanje sumporove žeste, a ako te nebi bilo, može se upotriebiti Hoffmanova žesta i to 15 — 20 kapi na šećer natopi ti i progutati. Povraćenje ili bljuvanje treba na svaki način posprešiti.

*) Drvenjak je drvena cokula (cipela) kao što ju prosti njemci i fran- cezi obično u zimi nose.

*) Louisetta — Ludovika.

NOVINSKI GLASI.

— **Nji Veličanstva** kralj i kraljica idju na pohod svoje kćeri Giesele, udate za bavarškog Princa Lavoslava, koja je skoro srično rodila jednu princeskinju.

— **Nj. Veličanstvo** premilostivi kralj putovat će u Petrograd da posjeti ruskog Cara 9. Veljače.

— **Austrijski švabi** tako se plaše Čeha, da se od svakog i najtišeg udruženja groze. Skoro je ministar zabranio družinu sv. Cecilie, za izpravu crkvene glasbe stvorenu, kao tobože po državu pogibeljivu.

— **Franconi** i Svicari su iskusili: da je obezvećenje nedilje, strašne rane zadalo obitelji, i državi. Pak sada spajaju družine za posvećenje nedilje, kada u Austrougarskoj ministarske saborske, zupanijske, i sudačke cancellarie daju primer ljudima: kako se treba Bogu porugati u nedilju.

— **Koji** na njihovu nesriču posiduju turske državne papire mogu malo odahnut, jerbo je ministarstvo pripremo učinilo: da se dotična izplati kamata.

— **Hrvatska** uprava dobila je u Gospodinu Jovanu Živković bivšem podpredsjedniku saborskom vrlo predstojnika za nutarnji odsiek.

— **Skupština** Krugujevačka prihvatila je zakonsku osnovu, po kojoj se ukida kazan batinanja. Tko birekoda ovo ni je liep znak čovječnosti? al izkustvo u ovoj vrsti sabrano veli: da je bolje najprije uzniece tako opraviti: da se ipak mogu nevaljani kazniti, jerbo žali bože i posli ukinuća batinanja ostaje istinom: da se zločini neprikidaju.

— **U Indii** vrhu koje gospoduju inglezji nije rodio pirinč, kojim se ljudi hrane, s bog čega pomoljava se glad. Nastat će dakle za bogate inglezje prilika, da pokazu: dali većma ljube čovieka, no zlatu.

— **Vilim** nemački car, oporavlja se duže bolesti.

— **U Srbiji** kane tamnice na kalup onih nemački zidjati.

— **Lopovi** osičaju da G. Radaya nesjedi u segedinskom gradu, pa se Otimačina i razbojničtvo javlja po svih strana ugarske.

— **Zagrebački** sabor uz predsjedništvo G. Nikole Krestića, i podpredsjedništvo G. Mirka Horvath takom plodnošću dilu je: da bi se mnogo Sal ori mogli u njem ogledati. Tu se uredjiva odgovornost bana, i predstojnikah, pripravlja zakon o zadruga, o sudačkoj vlasti, kane sud od uprave odieliti, što je u teoriji veoma opravdano. Al ovde u ugarskoj već sad pitaju: na što nam tobože solgabirovi? jel kako su pristali suditi, jedva tko zna i tamo gdje stanuju da su živi, tako upravljaju. Ako ih već treba odieliti, onda bi molili: da u tri sudačka kotara bude samo po jedan upravitelj namjesten, jel ovakav apparatus, kakav je ugarski, veoma je skup i neplodan; kako nam se čini mnogo je ruku što sve to jedno tvore, pisu, s artio na papir, al malo je glava što bi mislile.

— **No nismo** mi sami što nas kini velik manjak u državnoj blaganji, i francisi ga bilih na ovu godinu sa 143,876,000 franaka. Razlika je samo ta: što će oni ovaj naknadit, svojim novcem koga će sakupiti izmetnutim novim dankom, a mi će mo naš pokrit tudjim novcem, za kog će mo skupu kamatu platjat.

— **Od Španjolske** pišu inglezji da mal ako ne stupi na ratno pozorište i Alfons sin Izabelle, bivše kraljice, pak je moguće: da će biti četverostručna građanska rata.

— **Rusia** stekla je u khivi ratište gdje će se joj vojska neprestano vižbati. Ruski listovi pišu: da turkomani robe, i otimaju, baš ko i prije, dakle triebat će sporiti soldate na bojnem polju. Greci i Rimljani su se prije diplomatskim putem useljavali u tudje kraljevine, i posle duljeg vriemena, razmiriacem nutarnjim pozvani, zasjedali vojskom. Mi naprotiv šaljemo unapried vojake, pak onda sliede državniči, i zato nam nerazte za rukom civilisacia. Asia i Afrika nikad se neće upitomit, dok se krstu ne pokloni. Odpravljajte izprva misionare, da opravte put i vašoj trgovini, jel sadanja civilisacia — netraži drugo u Asii i Africi, već samo zlato srebro i dragocienje, a to rado neizdaju ljudi.

— **Španjulska** se zasitila republikom što mnogo govori, i silu obećaje; pak je sivalita Diktatora Kastellara, i na njegovo mjesto pozvala Vojnika maršala, Serrano; ovaj stoji vrhu ruševina što ih je republika nanela društvenim odnosajem u obitelji, državi, i crkvi pak se misli i gdje bi triebalo početi graditi, ako nebi na putu stali, komunardi u kartageni, i karliste na sjeveru.

— **U pitanju** katolikah jerminski. Porta je u carigradu pravo dala onima: koji se drže Hassouna imenovana u Rimu za patriarha.

NOVINSTVO.

Našim čitateljem peporučujemo sliedeće novine k novoj godini: **Obzor**, izlazi u Zagrebu svaki dan na cielom arku. Stoji za četvrt godine 4 fr. 50 novč. — **Narodne Novine** Zagreb na cielu god. 16 for. — **Vienac** vrlo krasan i poučan list sa slikami u Zagrebu, cijena mu je godišnja 7 fr. — **Pučki Prijatelj**, političan, poučan i zabavan izdaje se svakoga petka. Cijena mu je za seljake i ono koji unapred predplate za cielu godinu 3 f. a za ostale 4 f. — **Nasa Sloga**, hvale i tople preporuke vriedan List izlazi u Trstu 1. i 16 dan mjes. cijena mu je 2. fr. a za polgodice 1 fr. — **Narodni List**, izlazi u Zadru sriedom i subotom. Stoji na godinu 10 fr. — **Zemljak** izlazi u Zadru nediljom, sriedom i petkom na cielugod. 10 fr. — **Pravo**, pravničko-upravni list, izlazi jedan put svakoga mjeseca u Zadru i stoji 4 fr. i 55 nov. na godinu. — **Katolički List**, koj već 24 godine svaki četvrtak izlazi u Zagrebu, a pisau je ponajviše za naše svećenstvo, no i drugi naći će u njemu mnogo zabave i pouke. Cijena mu je godišnja 6 f. — Takodjer u Djakovu. **Glasnik** biskupie, izlazi polovicom i koncem mjeseca. List umno uredjivan na cielu god. 3 fr. 50 n. — **Gospodarski List**, oso-

bito koristan za gospodare, izlazi u Zagrebu svaki četvrtak. Cijena mu je godišnja 4 fr. — **Školski Prijatelj**, namijenjen promicaju pučkoga školstva, izlazi 1. i 15. svakoga mjeseca u Zagrebu, Cijena mu je godišnja 3 f. — **Napredak**, koji izlazi u Zagrebu svaki 1., 10. i 20. dan mjeseca, cijena mu je godišnja 4 fr. a. vr. Pisan je za sve učitelje i prijatelje mladeži. — **Primorac** ko ga u ruke dobie, rada ga štie, cijena na cielu god. 8 fr. U Kraljevici. **Subatički Glasnik**, što dalje biti će sve bolje, trieba da se duševno i materialno podupire izlazi u Subatici baš tamo gdje ga trieba — cijena mu je na cielu god. 4 fr. — Tko od naših čitateljah umije čiricilu, eno mu: **Zastava**, što izlazi tri puta na tjedan u Novom Sadu, a stoji 12 f. na god. — **Srbski Narod** u Novom Sadu u 10 fr. na god. — Učitelj u Vršcu izlazi mjesечно dvaput, na cielu god. 2 fr. — **Vidov Dan**, izlazi u Beogradu svakoga dne, a stoji 18 f. na god. — **Crnogarac**, izlazi na Cetinju jedan put nedjeljom, a stoji 6 fr. na godinu. po Našoj Slog.

„NIKAD BOLJE.“

Ljubi, srce, Boga svoga,
Od njeg nejmas štа boljega;
U srid sebe usadi ga,
U njem imaš svog branika.
Uviek molit imaš njega,
Spopadnete i kad muka;
On će dati tebi lika:
Al u muki podnesi ga!

Nek ne tare druga briga
Tvoju glavu, boj se griha:
Ni je tamo oskudica,
Di ne dira grišna griža.
Služi Boga, on te plaća,
Imaš svega ti od njega.
Plaća griha jeste muka, —
Ali božja od sveg blaga.

O. Andria Vujics franjevac vr.

G A Z D A L U K.

Putra neimaš bez krave. A budući su krave skupe, još skuplji danas putar. Da pako uzimaš dovoljno u kući putra, evo što ti priporuča dr Artus, profesor u Jeni. Izreži, veli on, na male kockice 2 funte slanine. Tu izsjeckanu slaninu metni u čist bakrač (kotao); dodaj slanini 4 sasječene lukovice, koje trebaš prije da izpržiš na ugljenju i izpeci tada i slaninu i luk u njoj. Jesu li već čvarci izprženi, ociedi slaninsku mast, i, dok se još nije oladila, ulij u nju 1 oku frižka (svježa, nevarena) mlieka i 1/2 kašike (kojom jedeš) stučeno kuhinjske soli. To miešaj dotle dok se stine (sgusti); te od toga sgustnuta masla vodene židčine odlij, i imaš i po mirisu i po kakvoći i po teku i kolikoci čestita putra. Pa dočim još i zaostale ocvirke (čvarke) s lukom upotriebiti možeš za varivo i za istu čorbu (juhu), to ti od svega toga neide ništa u kvar, a mast umjesto dobra putra služi ti izvrstno.

Da ti se, bako! nesgruša (neusiri, neprovori) friško mlieko, primiešaj mu nekoliko kapih izciodjena hrenova soka. Te ti se neće ni brzo skisnuti nit usiriti.

Koliko jajah može jedna kokoš iznieti? U jajinjaku jedne kokoši ima po prilici 600 jajašeah. Od ovih 600 nese prve godine do dvadesetero jajah; druge godine 120; treće 135; četvrte 114; pete, šeste i t. d. godine sve za 20 jajah nese manje, tako, da devete godine svoga života sirotica spane samo na 10 jajah. Nećeš li dakle da se zadobaviš od stare kokoši dobre vrsti piličeah, ti poslje 4. godine kokošju u lonac!

Blaz.

TRGOVINA I OBRTNOST.

CINA RANE. Budimpešta 10. Siečnj. Žito ban. 81 fn. 7 f. 35—50 n. 86 fn. 7 fr. 95 n. 8 fr. 50. tisans. 81 fn. 7 fr. 45—60 n. 86 fn. 8 fr. 10—20 nov. Pestan. 81 fn. 7 fr. 40—55 n. 86 fn. 8 fr. 5—15n. Stolnobiogr. 81 fn. 7 fr. 60—70 n. 86 fn. 8 fr. 15—25 n. — Raž 80 fn. 5 fr. 50—60 n. — Ječam. 72 fn. 3 fr. 55—65 n. Zob 50 fn. 2 fr. 7—12 n. carin. mž.

Novac. Srebro na 100 fr. 7 fr. 50 nov.

Visina vode dunavske.

Budimpešta 10-og Sieč. : 4' 8" nad 0. opada.

Požun 10-og Sieč. : 3' 5" nad 0. „

Vrieme: Jednako suho, mrzlo.

Poruko urođnlitva.

Zagreb. Grč. Kat. duhov mlad. dragovoljno. Zagreb. Preč. I. M. Primitemilostivo našu toplu hvalu, u ime dva seljaka, za koje predplatiste: